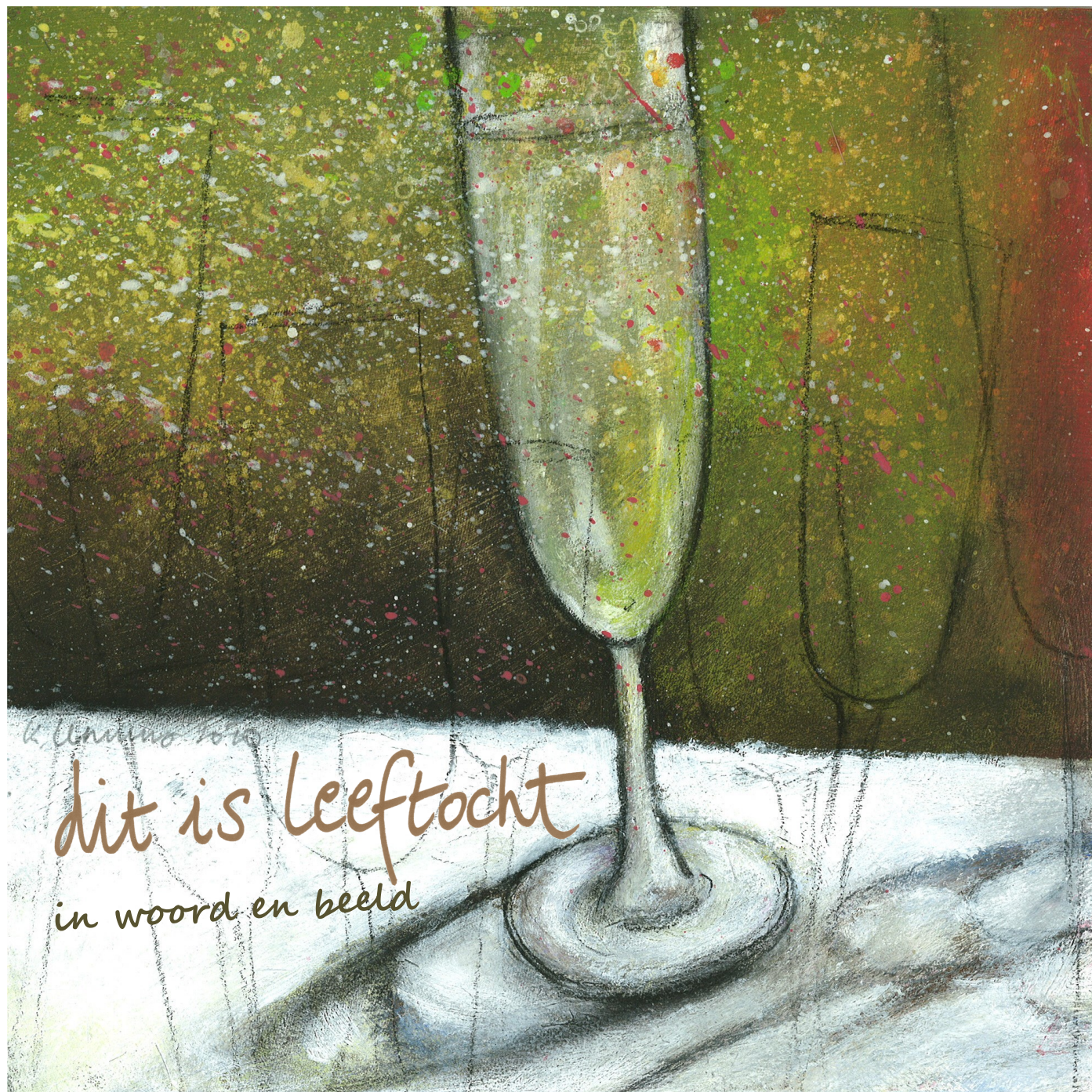

September 2019, nr.

Leefsticht

Woord vooraf

Aan jubilea worden traditioneel allerlei materiële eigenschappen toegekend. Een zilveren (25 jaar) en gouden (50 jaar) jubileum zijn de bekendste. Jubilea van diamant (60), briljant (65) en platina (70) zijn eerder een zeldzaamheid. In tijden waarin duurzaamheid terecht hoog op de agenda staat, is een eiken jubileum (80 jaar) een nobel streefdoel.

Zijn zilveren jubileum vierde Leeftocht 10 jaar geleden al, maar eik blijft nog een verre droom. In 2020 blaast Leeftocht 35 kaarsjes uit. Volgens een gerenommeerde taaladviseur is dat een jubileum van robijn of koraal. Kies daaruit maar wat volgens jou het best bij Leeftocht past. Alleszins is het een niet zo gebruikelijk jubileumgetal om een bibliofiele gelegenheidspublicatie aan te wijden. En toch doet Leeftocht dat met deze nieuwe *dit is leeftocht*. Zo verwonderlijk is dat echter niet, want Leeftocht houdt ervan om verrassend uit de hoek te komen.

Een mens is op zijn 35ste meestal in de fleur van zijn leven en nog ver weg van de gevreesde *midlife crisis*. Zo ook is Leeftocht op zijn 35ste springlevend, volwassen geworden maar een leven lang verder lerend hoe hij iedere schoolmaand opnieuw voor de onderwijsmens vers en stevig maar licht verteerbaar proviand voor onderweg kan bereiden, trouw aan zichzelf en zijn inspiratiebron, maar tegelijk ook gevoelig voor de tekenen van de tijd en de uitdagingen in het onderwijslandschap.

Zoals de cover van deze *dit is leeftocht* suggereert, is daarmee ruimschoots aan de Leeftochtvoorwaarden voldaan om de champagnekurken te laten knallen. Het liefst nog zouden we dat iedere schoolmaand bij het verschijnen van de nieuwe Leeftocht doen, al is dat niet echt nodig omdat de maandelijkse Leeftocht zelf al dicht de kwaliteit van champagne benadert. Met die vaststelling is het overbodig om het kwaliteitslabel *dit is leeftocht* nog nader te beargumenteren.

In september 2006 schreef lesja haar eerste cursiefje in Leeftocht. Al haar cursiefjes tot juni 2013 werden verzameld in de vorige editie van *dit is leeftocht* met als motto *kunstig & cursief*. De volgende reeks cursiefjes, van september 2013 tot juni 2019, zijn verzameld in dit nieuwe boekje. Nu lesja haar cursieve Leeftochtpen aan de wilgen hangt, is zo haar volledige Leeftochtoeuvre bijeengebracht in *dit is leeftocht* en klinken we met dit boekje niet alleen op een sprankelend begin van de volgende 35 Leeftochtjaren maar ook op een sprankelende apotheose van het lesja-tijdperk in Leeftocht.

Zoals in de vorige editie van *dit is leeftocht* zijn bij elk maandthema tussen 2013 en 2019 de cover van Koen Lemmens en het cursiefje van lesja bij elkaar geplaatst, als een uitnodiging tot meditatie in woord en beeld bij wat een onderwijsmens ter harte gaat.

Elke maand blijft Leeftocht je prikkelen met vers proviand om onderweg, dag na dag, geïnspireerd en inspirerend in praktijk te brengen wat een katholieke dialogeschool bedoelt te zijn. Dit handzame boekje biedt je daarbovenop nog een extra bron van energie.

JAARGANG 29
SCHOOLJAAR 2013-2014

met open armen
in vuur en vlam
buiten de tijd
met hart en ziel
tegen de stroom in
in geuren en kleuren
door merg en been
met grote ogen
in de wolken
uit een stuk

MET OPEN ARMEN

Waar ik binnenkom,
tref ik een verzameling van hartjes aan:
ze kloppen / ze bonken / ze zinderen /
vol vuur / gelijmd / aangesproken / onberoerd
...

Ik gooi het mijne erbij,
open en bloot,
op m'n tong, in het vizier.
Maar met een veilig gevoel tussen de andere,
die toch weten wat het is een hartje te zijn.

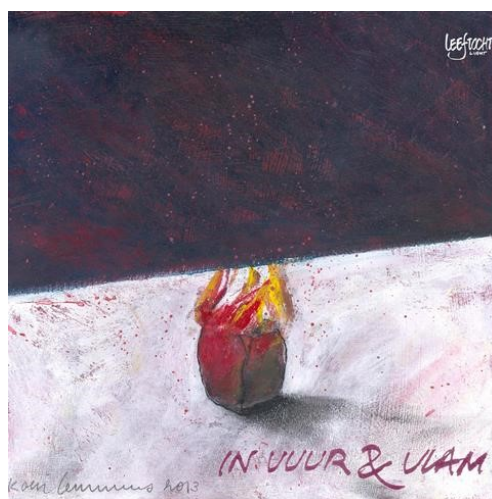
lesja

Laaiend enthousiast
schijn je licht,
straal je warmte af,
steek je anderen aan.
Je kent tijd noch ruimte,
beperking noch grens.
Je loopt als een vuurtje.

Je kunt niet anders,
het is wie jij bent,
het is wat je spreekt,
het is waarin jij gelooft.
Het is wat jou zo mooi maakt
en de wereld om je heen
een stukje warmer, lichter.

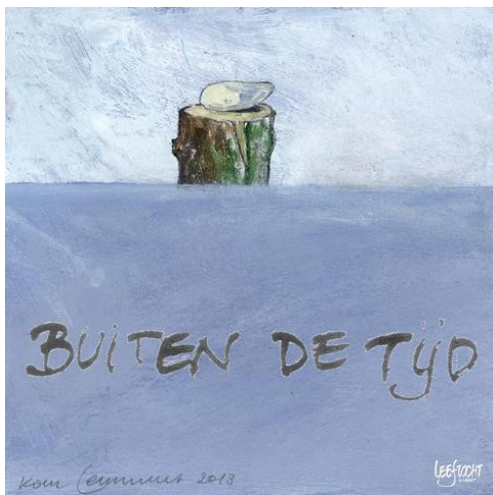
Het is de vlam die in jou brandt.

lesja

IN VUUR & VLAM

BUITEN DE TIJD

Ratje racet
als zot
in de mallemolen
gemalen tot gruis.

Hij wordt gepusht,
vooruit geduwd.
Hij wil opzij,
ertussenuit,
maar waarnaartoe?

Overal is ongedierte,
knagend, zingend,
plagend, behagend,
metend, wetend,
retend, vretend.

Ratje moet aan de top.
Maar ratje is op.

Hij moet eruit,
maar waarnaartoe?
Is er iets buiten dit gedoe?

lesja

Klas 1A - AANWEZIGHEIDSLIJST

nr	naam	voornaam	aanwezig	opmerking
1	Bourgeois	Isabel	v	mee-denkend
2	Cattrysse	Hilde	v	mee-doend
3	De Smet	Els	v	mee-verantwoordelijk
4	Droog	Danielle	v	voor de anderen
5	Guelinckx	Ludo	v	ook als het moeilijk gaat
6	Janssens	André	v	geconcentreerd
7	Lemmens	Koen	v	alert
8	Liekens	Britt	v	aandachtig
9	Lybeert	Ludwig	v	betrokken
10	Mels	Fredy	v	luisterend
11	Meremans	Catharina	v	zonder vooroordeel
12	Schepers	Hubert	v	onopvallend
13	Vanden-driessche	Rita	v	stil
14	Verbanck	Mia	v	oprecht
15	Verstraete	Bert	v	toegewijd
16	Walgraeve	Bart	v	met hart en ziel

lesja

MET HART & ZIEL

TEGEN DE STROOM IN

Je staat 's ochtends op, kijkt in de
spiegel en
ziet dat er met je haar niets aan te
vangen valt.
Een weerborstel speelt je parten.

Weerbarstig is het gedicht
dat zijn betekenis zomaar niet prijsgeeft.
Of het taaie vraagstuk dat je kopbrekens bezorgt
en zich moeilijk oplossen laat.

Balsturig, koppig en tegendraads is de jongere
die zich afzet tegen wetten, regels en gezag,
in zijn zoektocht naar zijn identiteit.
Elke mens botst op weerstanden in zichzelf.

Papier dat niet wil scheuren,
hout dat zich niet voegt,
materiaal kan stug of moeilijk te bewerken zijn.

Individuele mensen, teams, werkelijkheden en
organisaties kunnen halsstarrig, weerspannig,
hardleers of recalcitrant zijn.
Veranderingen botsen nogal eens op weerstand.

Wie niet gauw buigt, wordt snel ervaren
als rebels, dwars en onhandelbaar.
Wie zich niet schikt en weerwerk biedt,
strijkt immers tegen de haren in.

Weerbarstigheid wordt - onterecht -
nogal eens verengd tot eigenwijsheid,
eigenzinnigheid en stijfhoofdigheid.

Zonder dwarsliggers rijden er evenwel
geen treinen!
Wie weerbarstig is, geeft blijk van
een sterk karakter - een kwaliteit!

Om problemen of conflicten te hanteren,
om materiaal te bewerken,
zijn aandacht en weerbaarheid nodig,
doorzettingsvermogen én creativiteit.
"Weerstand bieden is scheppen;
scheppen is weerstand bieden."
zei de Fransman Stéphane Hessel.

Weerbarstigheid, een begrip
om je tanden op stuk te bijten.
Oprapen of laten liggen?

lesja

Jij was mijn ridder en ik jouw prinses. Je scheerde langs op je ontembaar ros en je schaakte mij. Je nam me mee op je avonturentocht, langs weidse velden vol bloemen en doorheen duistere, dichte wouden. We sliepen in schuren, warmden ons aan elkaar, aten wat we vonden, wasten ons in beken en kleedden ons met de lappen die we hadden. We trotseerden weer en wind, draken en demonen. Tijd, ruimte, bezit konden ons deren noch bekoren.

Maar de tijd verliep en we namen stilaan onze ruimte in, zoals we dat van jongs af geleerd hadden. We vergaarden bed, auto, chauffage, bad, horloge, afgebakende tuin en beschutting tegen regen.

Toen we ons op een avond opgekleed hadden voor een feest, kwam ons kind de kamer binnen.

“Mama, je bent een prinses?!” riep het uit.

“Ik weet het,” antwoordde ik, “en papa is een ridder.”

“Echt waar?”

“Echt waar,” zei ik en ik dacht aan de draken die we samen overwinnen en de bloemenvelden waar we ons neer vleien, aan het leven van alledag, dat ons wonderlijke avontuur is.

lesja

IN
GEUREN
&
KLEUREN

DOOR MERG & BEEN

Hoofd, schouders, knie en teen.
Ogen, oren, puntje van je neus.
Een mond die praat, een mond die lacht.
Een hart, een maag, een hersenwirwar in
een pan.
Beenderen, vlees, bloed ...

Alles netjes op z'n plek gezet
en met elkaar verbonden.
De mens door God
tot het stevige wezen dat hij is, geroerd.

Maar één blik, één woord, een gebeurtenis,
een vraag of een antwoord,
een mens, een dier, een kunstig werk ...
iets dat mij raakt en ...

Hoofd in de war,
schouders schokken,
knieën beven,
tenen krullen,
oren gloeien.
Ogen worden vochtig, neus ook.
Mond valt open.
Beenderen worden week en vlees zwak.
Bloed kookt,
hart bonst,
maag keert,
hersen swingen de pan uit.

M'n diepste binnenste aan de buitenkant.
Helemaal ont-roerd.
Bloter dan toen ik werd geboren
sta ik voor jou.

lesja

*In de drukte van alledag
mag het een wonder heten
dat je openstaat voor de dingen om je heen,
dat je ruimte laat voor wat onverwacht is,
dat je met andere ogen durft te kijken naar
wat je gewoon geworden was;
dat je je daardoor laat bewegen en anderen in
beweging weet te brengen.*

*Het mag een wonder heten
dat je ogen hebt die zien en oren die horen
dat de kleuren en de geluiden van elke dag
elke dag anders en nieuw zijn.
Het mag een wonder heten
dat je een mond hebt
die daarover vertellen kan,
dat je vuur bent, dat anderen daarmee
aansteekt.*

*Het mag een wonder heten
dat een mening die je niet deelt je toch op
andere gedachten kan brengen,
dat je Jezus' lijden ziet in het gelaat van de
andere en je daardoor laat aanspreken,
dat je in elk uniek kind het unieke wonder
naar boven weet te halen.*

*Het mag een wonder heten en het verdient
bewondering een wonderwijzer te mogen zijn.*

lesja

MET GROTE OGEN

IN DE WOLKEN

Beer droomde van de ruimte. Liever dan zichzelf wou hij een marsmannetje zijn, dat in z'n ruimtestraaljager van planeet tot planeet zjoefde, vogelvrij, met niets of niemand om rekening mee te houden. Hij bouwde zichzelf zo'n vehikel, mat zich een knalgroen kostuum, compleet met ruimtehelm, aan en lanceerde zich de ruimte in. Hij zweefde langs bollen en doorheen corona's, raakte sterren aan en danste op de maan. Er was grens noch tijd, enkel onmetelijkheid. Enkel leegte.

Opgesloten in z'n pak en z'n helm begon hij zich af te vragen of dit was waar hij altijd van gedroomd had. Hij tuurde wanhopig naar beneden, naar de Aarde, om een glimp van vertrouwdheid op te vangen, maar vanuit de ruimte gezien, leken alle dingen en mensen even groot, precies gelijk, kleurloos, vormloos. Beer kreeg het benauwd in die eindeloze ruimte, zocht maar vond geen houvast. Z'n ruimtestraaljager raakte stuurloos onder zoveel onzekerheid en stevende in volle vaart op de Aarde af. Naarmate Beer de Aarde naderde, kregen de dingen en de mensen er vorm en kleur, eigenheid en grootsheid. Beer ontwaarde water en land, akker en wei, bos en bebouwing, netjes afgescheiden, netjes begrensd. Hoe meer structuur hij kreeg, hoe meer hij de controle over het stuur terugwon. Hij zette z'n ruimtehelm af en snoof zuurstof. Hij wurmde zich uit z'n pak en rekte en strekte zich uit. Beer was in de wolken. Met een gevoel van eindeloze vrijheid in deze begrensde ruimte werd hij wakker.

lesja

Als jij er niet bent,
dan is er ook geen wij.
Dan ben ik alleen.
En wat stel ik dan voor,
als er geen jij is
die me spiegelt of tegenspreekt?
Ik ben maar mij
als jij jou bent.
Wij zijn maar ons
als jullie er ook zijn.
En de wereld is wat hij is
zoals wij hem samen vormen,
verbonden met elkaar
tot een puzzel
waarvan jij een stuk bent.

Jij bent een stuk!
Jij collega, jij geliefde, jij onbekende.
Jij die het leven zoekt en jij die gevonden hebt.
Jij die net als ik voelt.
Jij die beter weet.
Jij die niets weet, maar veel nadenkt.
Jij die doet alsof.
Jij die de clown uithangt.
Jij die de was uithangt.
Jij van wie niemand weet waar hij uithangt.
Jij die hevig verlangt en jij die hebt wat je wou.

Elk heeft z'n plek hier
en wij vormen samen een wereld uit één stuk.

lesja

UIT
EEN
STUK

JAARGANG 30
SCHOOLJAAR 2014-2015

bliksem

dans

steen

droom

wit

schaduw

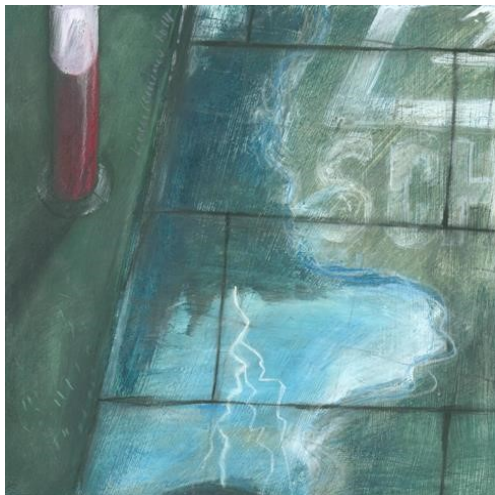
zout

spiegel

tent

parfum

BLIKSEM

Er zijn geen helden; alleen mensen.

Ze zigzaggen intuïtief tussen de dingen van alledag, mooi, ongrijpbaar, onvoorspelbaar, onverwacht.

Ze lopen als vuur, flitsen, verlichten, smeden vonken, zwepen op.

Ze zenden hun pijlen uit, doorklieven plannen en zetten aan.

Ze slaan in, doen anders kijken, geven kracht voor iets nieuws.

Er zijn geen andere helden dan jij en ik.

lesja

*Balletje op haar tippen
Tango met getuile lippen
Street spinnend op z'n kop
Bee onafscheidelijk van Bop*

*Salsa schuddend met haar kontje
Scottisch en Zorba in een rondje
Zumba in formatie
Wals één en al gratie*

*Merengue zwoel en hitsig
Chacha ietwat bitsig
Step quick, quick en dan slow
Hip hop met de homies - yo*

*Afrikaans met trappeltenen
Cancan met zwaaiende benen
Volks traditioneel en vief
Macarena repetitief*

*New beat als een robot
Horlepiep een beetje zot
Elk op zijn manier
Samen goed voor veel plezier*

lesja

D
A
N
S

steen

*Ik ben er maar eentje van vele
en in m'n eentje stel ik weinig voor.
Maar met ons allen samen
vormen we muren, gebouwen,
die beschutten en beschermen,
die bewaren en huisvesten.
We zijn vakmanschap, we vormen kunst,
allen even belangrijk
en samen een fortuin waard.*

lesja

Er was eens een konijn dat er van droomde met de vogels mee te kunnen vliegen. Maar van vliegen wist het konijn niet zo veel. Behalve dat je daarvoor het best vleugels hebt en die had hij niet. Hij had wel lange oren en dacht dat het daarmee misschien wel zou lukken.

Hij klom op een hoge toren, kneep z'n ogen dicht en stapte naar voren. De wind suisde langs zijn oren en toen hij zijn ogen opendeed, zag hij dat hij pijlsnel naar beneden vloog. Maar eigenlijk vloog konijn niet; hij viel, pardoes in een meer.

Hij had er altijd van gedroomd met de vissen mee te kunnen zwemmen. Maar van zwemmen wist het konijn niet zo veel. Behalve dat je daarvoor het best vinnen hebt en die had hij niet. Hij had wel lange oren en dacht dat het daarmee misschien wel zou lukken.

Maar hoe hij ook spartelde en spetterde, hij ging alleen maar kopje onder. De dood nabij droomde hij alles wat hij in z'n leven al beleefd had en hij besepte dat het beter is ten volle wakker in het leven te staan dan te dromen van wat onmogelijk is.

lesja, met dank aan Sen en juf Ann

droom

*Kind,
laat mij in het boek
van jouw levensloop
maar witräume zijn:
het onbeschreven schutblad
waarmee het begint,
de marge, het kader,
de ruimte die jouw paragrafen en illustraties
ten volle tot hun recht laat komen,
de ruimte waarin we allebei zwijgen,
kleurloos, onbevungen rustpunt,
belofte van een nieuw hoofdstuk.*

*Je mag op me kriebelen,
je mag me beduimelen,
je mag zelfs op me morsen:
elke schakering die jij me geeft,
brengt me in jouw boek tot leven.*

lesja

wit

*Gun je schaduwkantje
een eigenzinnig schaduwplantje.
Laat het groeien,
laat het bloeien,
laat het geuren,
laat het het duister wat opfleuren.
Zo'n donker trekje, heel banaal,
hebben we allemaal.
Maar met wat geur en kleur
doorbreekt het jouwe net de sleur.*

lesja

**s
c
h
a
d
w
u
w
s
c
h
a
d
w**

z

o

u

t

Je hoeft niet altijd zoet te zijn, m'n kind.

*Wees af en toe maar eens m'n zoutje:
dat tikkeltje meer, dat smaakmakertje,
ter beschikking als ik aan tafel ga,
te nemen of te laten.*

*Pekel mij tegen bederf,
ontdooi me als ik ijzig ben,
reinig m'n vlekken,
op natuurlijke wijze.*

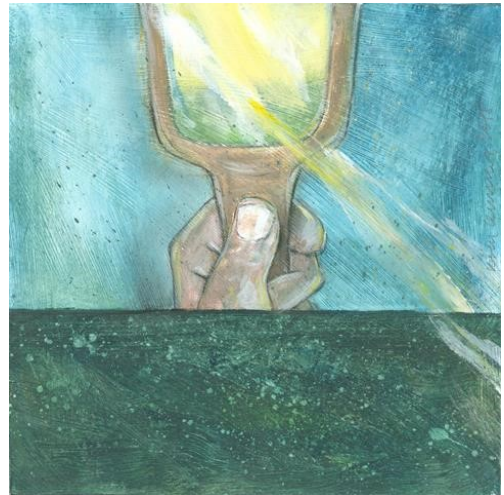
*Je hoeft niet altijd zoet te zijn, m'n kind.
Het mag zelfs wel een keertje zuur of bitter ...
Als je m'n leven maar smaak geeft.*

lesja

Tegenover mij in de metro haalt een jongedame een zakspiegeltje boven. Ze speurt de huid van haar gezicht af naar oneffenheden. Ik zie er geen. Zij duidelijk wel. Ze haalt haar fond de teint boven en begint te smeren, op welbepaalde plekjes meer dan elders. Als het goedje uitgesmeerd is, zie ik niet dat er iets anders is. Zij duidelijk wel. Ze speurt de huid van haar gezicht weer af in het spiegeltje en knikt goedkeurend. Nu vindt ze zichzelf mooi. Ik kijk nog eens goed, maar ontwaar echt geen verschil. Mooi vond ik haar ervoor al.

Misschien dat de ogen van een ander soms milder voor je zijn dan de spiegel die je jezelf voorhoudt.

lesja

spiegel
spiegel

tent

*Ik heb vergaard
allerlei spullen:
nuttige en decoratieve,
maar vooral ook veel compleet nutteloze.
Ik heb vergaard
allerlei meubelen
om al die spullen in op te bergen en te
etaleren,
om het mezelf comfortabel te maken.
Ik heb vergaard
een heel huis
waar ik al die meubelen en spullen in kwijt
kan.
Ik heb vergaard
familie en vrienden,
een echtgenoot en kinderen
die dat hele huis met liefde vullen.
Ik heb vergaard
verzekeringen
die mij behoeden voor
het verlies van al dat dierbaars.
Nu zoek ik nog
een tent,
waar al die spullen en meubelen
- laat staan dat hele huis -
en al die mensen
niet in passen
en waar ik alleen kan zijn
met mezelf,
onthecht en zonder zekerheden,
al was het maar voor één nutteloze
zomernacht.*

lesja

Lief kind,

*Ik wou dat je een dier was.
Dan kon ik je leren
aan anderen te snuffelen.
En meteen zou je weten
wie te vertrouwen is
en waar er grenzen liggen
die niet overschreden mogen worden.*

*Maar wij zijn mensen.
Onze reukzin is onderontwikkeld
en bovendien verdoezelen we onze ware geur
met allerlei 'snuffjes'.*

*Dus moet ik je leren
ogen te lezen
en tussen de regels,
met je ellenbogen
af te tasten, of met je kleine teen.*

*Makkelijk vind ik dat niet.
Alvast deze tip:
sta open en ontvankelijk in het leven,
laat je zelf kennen,
wees zuinig met parfum.*

lesja

parfum

JAARGANG 31
SCHOOLJAAR 2015-2016

waardering

geweld

angst

geld

gezondheid

diversiteit

duurzaamheid

leven & dood

media

relaties

waardering

We supporteren en juichen voor coureurs en voetballers,

maar niemand bemoedigt of feliciteert de bandwerker.

*We omhelzen en kussen populaire rocksterren,
en mijden onze zonderlinge eenzame buurman.*

*We rollen de rode loper uit voor de stiletto's van
filmdiva's,*

en laten een dakloze op karton slapen.

*We luisteren naar het hoogdravende betoog van
politici,*

*maar doen alsof we de vreemdeling die de weg
vraagt, niet verstaan.*

*Nochtans zijn politicus, vreemdeling, filmdiva,
dakloze,*

*rockster, buurman, coureur of voetballer en
bandwerker*

*allen gelijk ooit geboren uit een moeder
die haar kind toewenste*

dat het omhelsd en gekust zou worden,

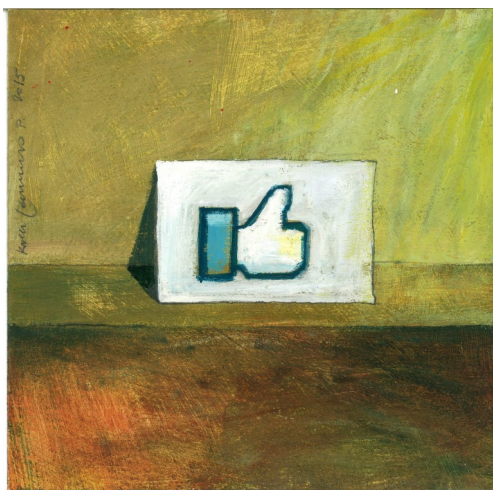
*dat er voor hem gesupporterd en gejuicht zou
worden,*

dat zijn leven over een rode loper zou mogen gaan,

*dat het beluisterd zou worden en geëerd in zijn
menselijke waarde,*

wat er ook van hem zou worden.

lesja

*Je moet maar eens proberen
met geweld
een bloem te doen bloeien,
een bij te laten zoemen,
de wind te doen waaien,
een vogel een ei te laten leggen.*

Dat gaat niet.

*Hoe zou je dan
met geweld
een mens kunnen bewegen?*

lesja

GEWELD

Angst

Durf jij wel eens bang te zijn

in woelig water,

in druk verkeer,

op hoge hoogte,

in donkere dagen?

En durf je dan toch

degene die je hand zoekt

op het droge te krijgen,

ter bestemming te brengen,

evenwicht te doen houden,

licht te laten zien?

Durf jij wel eens bang te zijn?

En durf je dan toch te durven?

lesja

Een duur potlood geeft me nog geen tekentalent.

Een vergulde pen geeft me nog geen inspiratie voor dit cursiefje.

Verfijnde ingrediënten maken niet de goesting om te koken.

Een professionele parachute geeft me nog niet het lef om uit een vliegtuig te springen.

Een exclusieve bruidsjurk garandeert me geen trouw.

Een antiek wiegje maakt me nog niet vruchtbaar.

Een design divan brengt me nog geen rust.

Al het geld van de wereld kan nog niet kopen wat me van nature gegeven is.

lesja

geld

gezondheid

Toen ik hem een half jaar geleden tegenkwam, had hij het leven van bon vivant afgezworen.

“Ik doe nu veel aan sport,” zei hij, “om m’n spieren te ontwikkelen. En ik ben op dieet - heel streng. Ik probeer ook te stoppen met roken; da’s evident. En alcohol hoef ik niet meer; dat vertroebelt de geest. Ik doe nu aan yoga en ik drink kruidenmengsels.

Als ik helemaal fit ben, dan zoek ik me een lief. En dan wil ik kinderen. En misschien een eigen zaak.”

Vandaag las ik z’n overlijdensbericht in de krant. Een verkeersongeval, zei z’n familie, en dat hij de laatste tijd uitsluitend met z’n gezondheid was bezig geweest.

lesja

*Jij met je gek hoedje
Hij met z'n klompvoetje
Zij in een boerkini
Ik mini-mini*

*Ik heel bedaard
Zij met haar baard
Hij met z'n tatoeage
Jij met je bagage*

*Jij met je dreadlocks
Hij met z'n whisky on the rocks
Zij met haar geplamuurd gezicht
Ik niet bekommerd om m'n gewicht*

*Ik wel bekommerd om jou
Zij die houdt van kou
Hij die houdt van warm
Jij met maar één arm*

*Jij met je hoofddoek
Hij een gesloten boek
Zij op naaldhakken
Ik die niet kan bakken*

*Ik die niet kan autorijden
Zij die denkt voor ons beiden
Hij die denkt dat alles rond hem draait
Jij die 's morgensvroeg het gras maait*

*Jij die 's morgensvroeg een kruisje maakt
Hij wiens kouwe kleren het niet raakt
Zij zwart als roet en tegelijk groen
Ik in m'n goeie doen*

*tussen mensen als jij en hij en zij.
Zo verschillend, zo gelijk zijn wij.
Allen even bloot geboren,
allen wel een keer verloren,
niet onszelf zonder wie anders is erbij.*

lesja

diversiteit

duurzaamheid

*Ik kijk naar jou,
kind van mij,
en vraag me af
of jij in je leven
erin zult slagen
met 2 broden en 5 vissen
een menigte voeding te geven,
met alleen je geloof
een lamme te laten lopen,
een blinde te laten zien,
of wat je doet en wat je zegt
hoopgevend en duurzaam zal zijn.*

lesja

*Wat ik allermerkwaardigst vind:
dat twee mensen,
door wat te liggen wiebelen in een bed,
een heel nieuwe mens kunnen maken,
een heel nieuw leven,
dat zich dan ontvouwt in
ontelbare stappen,
ontelbare ontmoetingen,
ontelbare openbaringen en nog meer geheimen,
ontelbare geschenken, ontelbare giften,
ontelbare verantwoordelijkheden,
ogenscheinlijk toevallig en zomaar vanzelf z'n
gangetje gaand,
zo gewoon en grotendeels achteloos verdaan,
maar toch zo kostbaar,
zomaar gekregen,
om aan te gaan, om in te staan, om te ondergaan,
alleen maar in de praktijk en meteen zonder
opleiding beoefenbaar,
moeilijk écht naar waarde te schatten,
voor hetzelfde geld heel anders gelopen,
zo fragiel en zo robuust,
om te delen en uiteindelijk zelf door te geven,
doordat twee mensen
wat liggen te wiebelen in een bed ...
Dat vind ik echt allermerkwaardigst!*

lesja

leven

&

dood

media

In de krant stond dat ik, I.B. uit I., een dodelijk ongeval had veroorzaakt en vluchtmisdrijf had gepleegd. Eensklaps stond m'n telefoon roodgloeiend, werd m'n mailbox overspoeld met haatberichten en ontving ik dreigbrieven. Er werd zelfs een facebookgroep tegen mij opgericht en m'n familieleden werden uitgejouwd.

De volgende dag zette de krant recht dat ik nog uitgeweken had, maar niet kon vermijden het weggelopen hondje lichtjes te raken met m'n fiets en zelf keihard te vallen, waardoor ik meteen naar het ziekenhuis moest. De krant excuseerde zich voor de foutief geïnterpreteerde getuigenis van een buurtbewoner over "veel bloed" en "direct weggevlamd". M'n telefoon stond weer roodgloeiend, m'n mailbox werd overspoeld met steunberichten, ik ontving bloemen en chocola. Er werd zelfs een facebookgroep voor mij opgericht en m'n familieleden werden bejubeld.

De derde dag was alles weer zoals voorheen. Op m'n fiets na: die is onherroepelijk kapot, zo ook de waarde die ik hecht aan het nieuws van de dag.

lesja

*Ik heb iets met de facteur,
en met de juffrouw achter de kassa van de
supermarkt,
met de man die ik elke ochtend
in de trein zie,
met m'n neefje van 15, en
met al m'n nichtjes,
met m'n broer, heel apart,
met m'n moeder, met m'n vader,
met m'n oma,
met m'n beide zonen, nog op een verschillende
manier,
en met jou, natuurlijk,
m'n liefste, zo innig,
maar ook met groepen van mensen:
collega's, mede-hobbyisten, medesupporters ...
Ik heb iets met zovelen,
zo verschillend maar telkens echt waar,
alledaags banaal maar zo belangrijk,
iets te hebben, niet tastbaar,
niet grijpbaar,
iets wat er plots kwam, iets wat is en groeit en
soms ook weer slinkt,
iets wat met sommigen diep gaat en met anderen
op de vlakte blijft,
zomaar vanzelf
iets dierbaars tussen ons in.
Ik weet niet goed wat het is,
maar soms denk ik:
misschien ben Jij dat wel, God,
dat iets wat wij met elkaar hebben?*

lesja

relaties

JAARGANG 32
SCHOOLJAAR 2016-2017

mee componeren

toon aangeven

genre

**harmonie en
dissonanten**

repeteren

**weerklinken en
nazinderen**

stilte

**orkest en
instrumenten**

**partituur en
interpretatie**

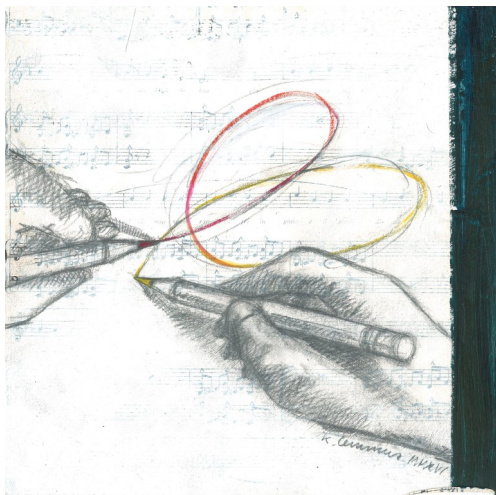
festival

m e e c o m p o n e r e n

*Jij bent
een noot in onze muziek
een stem in ons koor
een instrument in ons orkest
een woord in ons verhaal
een letter in ons woord
een foto in ons album
een parel in ons snoer
een blaadje in onze bloem
een bloem in ons boeket.*

*Al ben je maar
een heel klein stukje
van het geheel,
jij maakt
mee het verschil.*

lesja

de toon aangeven | afstemmen

Bij het eerste agendapunt dacht de voorzitter dat we DO moesten zingen. En dus zongen we allemaal DO. Het klonk goed.

Bij het tweede agendapunt dacht de voorzitter weer dat we DO moesten zingen en weer zongen we DO, allemaal samen, simultaan. Het klonk zeer goed.

Bij het derde agendapunt sprak de voorzitter z'n twijfel uit tussen DO en RE, en dus twijfelden we: DO - RE - DO - RE. De voorzitter besloot dan toch dat we veiligheidshalve beter DO konden inzetten. Dat luchtte ons op.

DO, zongen we overtuigd. Het klonk dan ook zeer overtuigend.

Aan het laatste agendapunt wou de voorzitter niet veel noten vuil maken. DO zou wel het beste zijn.

We beaamden met de hele groep: DO!

Er viel een stilte. Iemand schraapte z'n keel. Ik had hem nog niet eerder horen zingen, had er geen idee van hoe hij zong, of hij hoegenaamd zong.

Jawel, hij zong: DO RE MI FA SOL LA SI DO, zong hij, DO SI LA SOL FA MI RE DO - LA LA MI SOL FA RE MI DO MI SI LA.

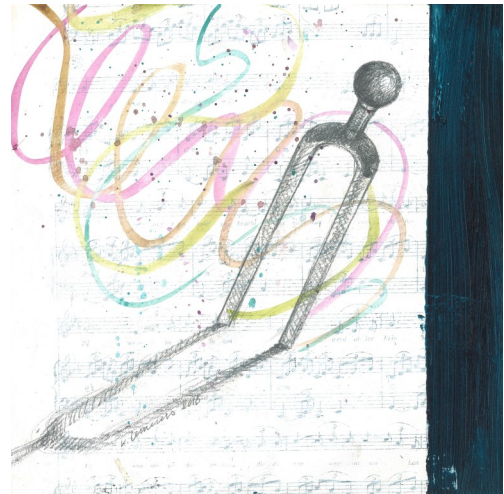
Dat klonk zo puur en naturel dat iedereen met verstomming geslagen was. We keken verschrikt naar de voorzitter.

Hm, zei die, zo had ik het nog niet bekeken.

Misschien moeten we de voorgaande agendapunten toch ook nog eens in dat licht plaatsen? DO? DO, beaamden de leden in koor.

En dat klonk werkelijk als muziek in de oren.

lesja.

genre

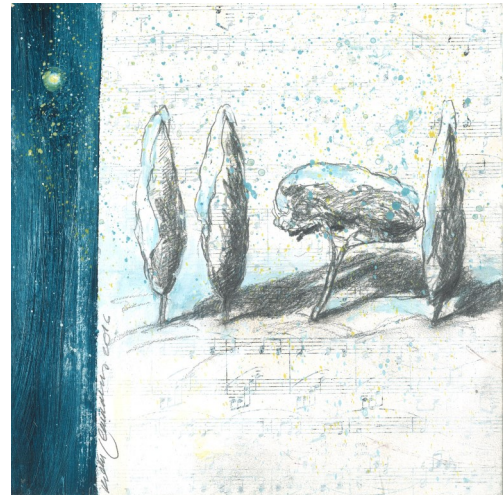

Leven = muziek: pop - bee bop - brit pop - hip hop - trip hop - techno - disco - electro - fado - flamenco - folk - funk - punk - punkabilly - psychobilly - rockabilly - rock'n'roll - rock - roots - reggae - soul - surf - ska - opera - klassiek - kleinkunst - schlager - crooner - country - blues - bluegrass - jazz - jungle - groove - grunge - garage - lounge - house - deep house - industrial - trash - trance - dance - noise - new beat - new wave - Motown - metal (heavy, hair, doom, death) - musical - muzak. Leven = geloof: harmonie of kakofonie?

lesja

*Er was eens iemand die dacht
dat de Aarde niet plat is
maar een bol die draait
om z'n as en om de zon.
Er was eens iemand die dacht
dat de mens niet geschapen is
maar afstamt van apen
die geëvolueerd waren
en nog verder evolueren.
Er was eens iemand die dacht
dat God niet vergeldend is
maar liefdevol en nabij, een Vader
voor alle mensen groot en klein,
zonder voorkeur.
Dissonanten waren het
in de harmonie van de goegemeente.
Ze moesten het ontgelden,
werden geweerd, gesmoord.
Maar ze bleven naklinken en
brachten een drastisch gewijzigde
nieuwe harmonie teweeg.*

lesja

harmonie en dissonanten

repetteren

Of hij al kon stappen, vroeg de dokter van het Kinderwelzijn.

Niet echt, zei ik, maar hij gaat al staan en weer zitten zonder steun. Hij oefent geduldig en applaudisseert dan trots voor zichzelf.

De dokter keek bedenkelijk. Of hij al kon praten, dan?

Niet echt, zei ik, maar hij bootst geluiden na, en hij brabbelt van alles. Hij oefent geduldig en applaudisseert dan trots voor zichzelf.

De dokter keek vragend. Of hij reageert op vragen als 'waar is...'?

Niet echt, zei ik, maar hij geeft wel duidelijk aan wat hij wil (en vooral wat hij niet wil). Hij oefent geduldig en applaudisseert dan trots voor zichzelf.

De dokter dacht dat hij misschien wat traag ontwikkelt en stelde voor een extra afspraak te maken, voor een tussentijdse controle. Dat leek mij ook wel aangeraden: om te zien of de dokter intussen geduld had leren oefenen en trots kon applaudiseren.

lesja

Het was maar
een gewoon gesprek
en toch plots
stokte m'n stem,
klopte m'n hart heviger,
welde er een traantje op,
ging ik blozen,
kwam ik niet meer uit m'n woorden.

Door iets wat je zei,
of niet uitsprak,
iets wat je deed of naliet,
een blik, een handeling, een houding,
raakte je een gevoelige snaar.

Ik kan niet precies zeggen
waar ze ligt,
wat ze inhoudt,
hoe hard of hoe zacht
ze mag aangeslagen worden
en door wie wel of niet,
hoe lang ze vibreert
en wanneer ze knapt.

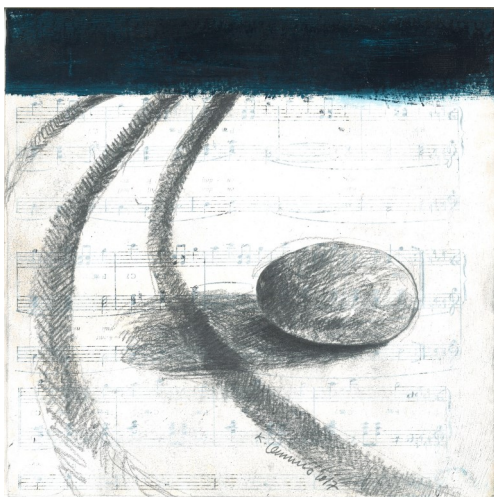
Maar ik vind het wel fijn
dat jij ze hebt aangeraakt.
Ik leg ze vol vertrouwen
in jouw handen,
mede-mens van mij,
om ze met liefde
te bespelen, te doen zinderen,
zodat ik trillend en bevend,
geraakt en bewogen
dichter kom bij jou,
en bij mezelf.

lesja

weerklinken en nazinderen

s t i l e

*Je hebt ze in alle maten en gewichten:
van uitgestrekt tot kortstondig,
loodzwaar tot vederlicht,
ontspannend of zenuwslopend,
volgeladen en leeg,
pijnlijk / deugddoend,
troostend / verontrustend,
nodig / overbodig
eenzaam of gedeeld,
niets en alles zeggend,
voor het begint - als het gedaan is.
Ze houdt belofte in of sluit de deur.
Van moeten maar niet willen,
van willen maar niet kunnen ...
Dezelfde variatie
op een verschillend thema.
Wat een geluk dat ze er is.
Laat ze maar zijn.
Ssssst!*

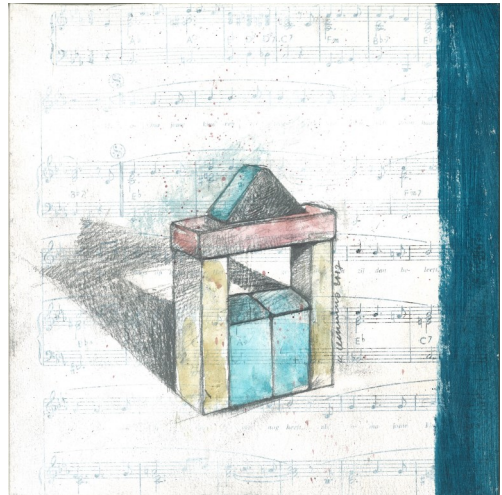
lesja

orkest

*Laat de dwarsfluit maar dwars zijn.
Laat de trombone haar grootte benutten.
Tracht in je klarinet geen dubbelriet te proppen.
en dicht de tuba geen tenorregister toe.
Let bij je pauken op de velspanning
en laat je slagwerk divers zijn.
Bespeel de harp met je vingers
en gebruik het zwart-wit van de piano goed.
Vind niet dat de altviool modern moet zijn,
laat de cello z'n volle bereik,
probeer niet de contrabas in kwinten te stemmen
en bekijk ook eens of de triangel niet iets kan
toevoegen.*

*Benut je instrumenten ten volle
en geniet van je symfonisch orkest!*

lesja

&

instrumenten

partituur en interpretatie

Zou Bach zijn Toccata en fuga gezien hebben als flitsen door de lucht, over de aarde en het water, als licht in het duister, vuurwerk, zoeklicht, zonlicht?

Zou Tsjajkovski in zijn Notenkrakerssuite elfjes de seizoenen hebben zien ontsteken en zou Paul Dukas zich zijn leerling-tovenaar als Mickey Mouse kunnen voorstellen?

Zou Stravinsky in zijn Sacre du Printemps zeeorganismen laten evolueren tot land- en luchtdieren, die elkaar van eten beroven en totterdood bevechten, geterroriseerd door een tiran en uiteindelijk uitgeput door droogte, in stof tot stof vergaan, waarna het stof zich hernieuwt?

Zou Beethovens pastorale landschap de Olympus kunnen zijn en zijn landelijke leven geleid kunnen worden door eenhoorns, faunen en centauren? Zag hij Pegasus voor z'n familie zorgen, Bacchus feesten, Hephaistos bliksems smeden en Zeus bliksems werpen, Iris de regenboog maken en Apollo de zon laten zakken?

Zou Poncielli zijn Urendans als parodie op het ballet, uitgevoerd door gespitse struisvogels, nijlpaarden, olifanten en krokodillenspoken, kunnen smaken?

Zouden Mussorgsky en Schubert er zelf op gekomen zijn hun Nacht op de Kale berg en Ave Maria te combineren tot een overwinning van het goede op het kwade?

Walt Disney zag het wel zo en Fantasia was geboren. Welke partituren kies jij? Hoe verbeeld jij jouw Fantasia? Wat zie jij dat de componist zelf niet voorzien had?

lesja

*Niemand die er iets van vindt
als je te midden de mensenmassa
gaat zitten en schrijven, of liggen en slapen.*

*Niemand die er iets van vindt
als je meebrult zonder zangles
en wild danst zonder dansles gevolgd te hebben.*

*Niemand die er iets van vindt
als je wat vuil bent of stinkt,
als je haar vet is en je schmink uitgelopen,
als je kleren aftands zijn en niet bijeen passen.*

*Niemand die er iets van vindt
als je maar wat rondhangt,
als je 's middags slaapt
en om middernacht eet.*

*Niemand die er iets van vindt
als je rasta's hebt of een hanenkam,
als je groen bent, of rood, of blauw.*

*Niemand die iets van je vindt,
dat zou ik van de festivals
mee willen nemen naar huis.*

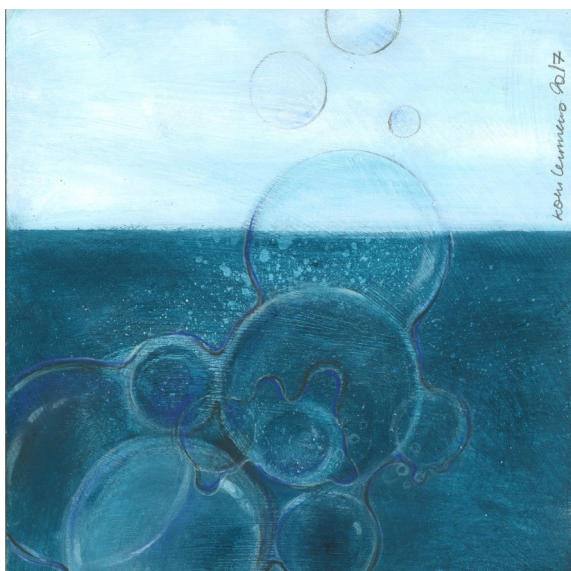
lesja

Festival

JAARGANG 33
SCHOOLJAAR 2017-2018

Dwars door alles heen
Allemaal schatten

kristal

diamant

olie

goud

helium

magma

zaad

water

klei

gips

k r i s t a l

*Een gehandicapte neger.
Euh nee,
een invalide kleurling.
Of nee,
een mindervalide zwarte.
Of beter,
een Afro-Amerikaans persoon
met een beperking.
- Hoewel hij altijd in België gewoond heeft en ik
niet zou durven zeggen
dat er mensen zonder beperkingen bestaan -*

*Waarom niet gewoon
een mens?
Met specificiteiten zoals elke mens die heeft.
Misschien beter aan de oppervlakte zichtbaar.
Maar als je daar
doorheen kijkt,
gewoon een mens.
Met een hart,
een nood,
een wens,
soortgelijk aan die van jou.
Breder dan het hok
waarmee je tracht
hem te erkennen.*

lesja

*Steen geeft zich bloot,
stelt zich open,
toont z'n nood,
durft te hopen,*

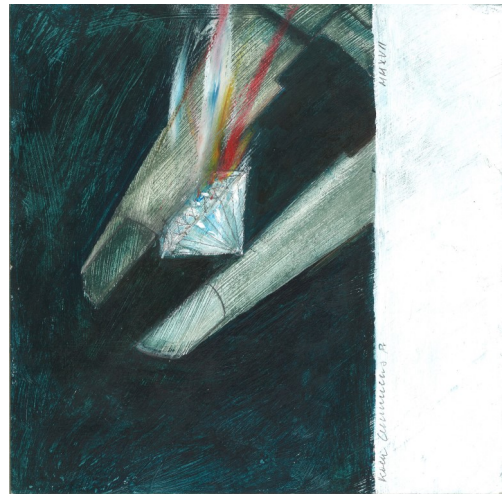
*laat zich bestormen,
laat zich grijpen,
laat zich vormen,
laat zich slijpen,*

*ondersteboven gooien,
overdonderen,
bevriezen - ontdooien,
verwonderen,*

*omverwerpen,
afronden,
aanscherpen.
Opgewonden,*

*gegroeid in waarde,
onderscheiden van zand,
onderscheiden van aarde
wordt steen diamant.*

lesja

diamant

olie

*'k Zalf je met een zalfje
van liefde van mezelf,
bij pijn, bij verdriet,
bij al wat menselijk is.*

*Zalf me met een zalfje
van liefde van jezelf.*

*Zalven wij elkaar,
met onszelf, met z'n allen,
met al wat menselijk is.*

lesja

*Als je de moeite neemt
om je donkere kluiten
om te woelen,
erin te delven, te graven,
ze te zeven, te ziften,
met oog voor splinters en schilfers
die twinkelen, glinsteren,
verborgen in de vaste massa;
deze af te zonderen,
te koesteren,
te reinigen,
zacht te maken,
te laten versmelten
tot een nieuwe vaste massa,
dan word jij
een stevige klomp
zuiver authentiek goud.*

lesja

Goud

Helium

*'k Maak een ballonnetje vol,
een ballonnetje vol dromen.
't Wordt behoorlijk bol,
en moeilijk in te tomen.*

*'k Laat een ballonnetje op,
een ballonnetje vol dromen.
't Stijgt ons boven de kop,
over daken, tussen bomen.*

*Er daalt een ballonnetje neer,
een ballonnetje vol dromen.
Hier en elders, keer na keer,
wordt het door iemand opgenomen.*

*'k Adem een ballonnetje in,
een ballonnetje vol dromen.
't Vervult me diep van bin',
met moois dat mogelijks kan komen.*

*'k Laat een ballonnetje leeg,
een ballonnetje vol dromen.
In ons water, in ons deeg,
onze genen, onze genomen.*

*Zo worden dromen waar,
na wat zweven beneden en boven.
Onder mensen bij elkaar,
die kinds genoeg zijn
om in ballonnetjes te geloven.*

lesja

Jij

borrelt

kolkt

pruttelt

gloeïend heet

rood als een binnenkant

onstuitbaar

stromend

spattend

uitbarstend

vloeibaar gesteente

vruchtbaar

leven gevend

bezielend

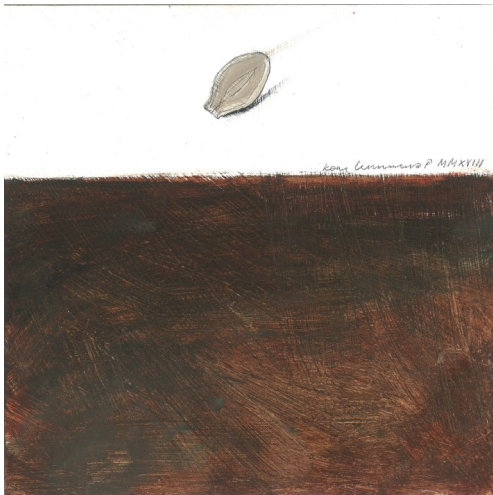
Dankjewel!

lesja

Magma

zaad

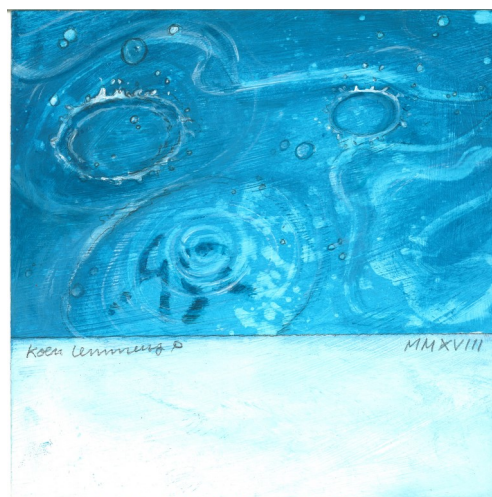

zaad
breekt
ontkiemt
wordt
plant
geeft
vrucht
geeft
zuurstof

mens
breekt
ontluikt
wordt
meer mens
geeft
liefde
geeft
leven
lesja

*Zie hoe je hier
uit de lucht kwam vallen,
opgenomen werd,
te drinken gaf,
voedde,
deed groeien,
stroomde - helder,
zuiverde - gewillig,
vormde, schuurde;
verdampte
en dan weer elders
uit de lucht viel,
verwonderd opnieuw.*

lesja

w a t e r

klei

*Of het nu God was
die de mens boetseerde
naar zijn beste beeld,
met de beste klei en leem
en een toefje gras erop
voor het haar.*

*Of de mens
die God boetseerde
naar zijn beste beeld,
met zijn beste verbeelding
en Hem projecteerde
op een wolk in de hemel.*

*Laten we vooral
blijven boetseren
naar ons beste beeld,
met onze beste verbeelding
en onze beste klei en leem,
aan de mooiste mensen,
aan de mooiste God
en aan schoonheid overal daartussenin.*

U ook, God.

lesja

*Mensen kunnen gipsen
een hart dat is gebroken,
een liefde pril ontloken,
een droom die dreigt te vervagen,
mensen die mensen dragen.*

*Mensen kunnen gips zijn:
elkaar beter en sterk maken,
mensen aaneen te haken,
onze kostbaarheden bewaken,
zodat we meer verbonden geraken.*

*We schrijven er allen
onze naam op,
met kruisjes en een hartje,
“forever”.*

lesja

gips

JAARGANG 34
SCHOOLJAAR 2018-2019

voeten onder tafel

in iemands schoenen staan

uit de pas

op kousenvoeten

op blote voeten

verwante zolen

je stoute schoenen

aantrekken

ten voeten uit

op grote voet

voetje voor voetje

VOETEN ONDER TAFEL

GASTVRIJHEID

Kom binnen, doe je jas uit, ga zitten.

Drink iets, eet een hapje mee.

*Vertel me jouw verhaal,
ik vertel het mijne.*

Wil je een bed, een bad?

*Wil je wonen, wil je werken,
wil je een toekomst?*

*Wil je blijven, wil je helpen,
samen maatschappij vormen?*

*‘Buiten’ zeggen, is makkelijker,
‘kom binnen’ zoveel interessanter.*

lesja

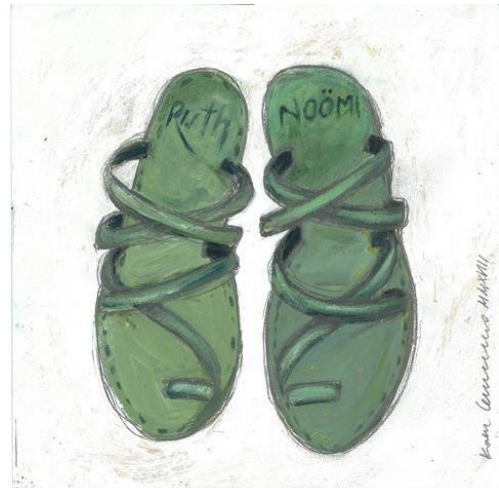
*Mag ik, vooraleer ik oordeel,
even vragen
hoe het is in jouw schoenen?*

*Sta je daar stevig of wankelt het wat?
Heb je 't warm genoeg/
zweet je niet te erg?
Je krijgt toch geen blaren?
Je voeten worden toch niet nat of vuil?*

*Mag ik, vooraleer ik oordeel,
even in jouw schoenen staan,
en voelen?*

Dankjewel. Een oordeel is niet aan mij.

lesja

In iemands schoenen staan

Dialogoog

Uit de pas

Verbeelding

Uit de pas

*Wat zijn ze mooi, de meisjes, in hun roze tutu,
op spitsen, hun haar in een dot -
bijna niet van elkaar te onderscheiden.*

*Maar ik haal jou er zo uit: met die lok
die altijd uit je dot wipt.
Je bijt op je lip omdat je nerveus bent.
En je wankelt een beetje, bijna uit de pas,
bij die pirouette die je nog niet helemaal beheerst.*

*Wat zijn ze mooi, de mensjes,
in hun soortgelijke pakken,
met hun soortgelijke haren -
bijna niet van elkaar te onderscheiden.*

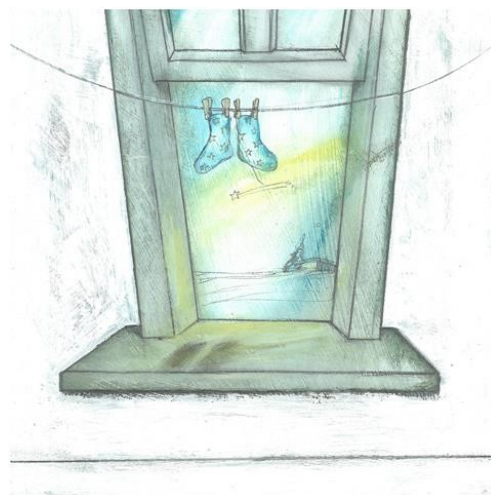
*Maar ik haal jou er zo uit: met je ditjes en je datjes
en de dingen die je nog niet helemaal beheerst,
met die imperfecties die jou net zo mooi maken.*

lesja

*Het vergaat geen mens anders
dan Jezus die wordt geboren
in een stal,
die in doeken wordt gewikkeld
en in een kribbe gelegd,
kwetsbaar en hulpeloos.*

*Dus als je iemand benadert,
eender wie,
kom dan op kousenvoeten.
Wees zacht, zorgend.
Breng kindersokjes mee
en je beste bedoelingen.*

lesja

**Op
kousenvoeten**

Kwetsbaarheid

Wijsheid

Op blote voeten

*Met hoge hakken lijk je groter,
in je pantoffels thuis,
met gympen sportief,
op slippers relaxed,
op sandalen vrolijk,
met je gummielaarzen groenlievend,
op stiletto's hemels sexy.*

*Maar ik heb je nog het liefst
ongeschoeid en op blote voeten.*

Zo helemaal jezelf, da's pas wijs.

lesja

*Jij bent een oor
Ik een oog
Zij een hand
Hij een been
Iemand een hart
Iemand een nier
Het volk is als een lichaam
Onvolledig zonder oor, of been,
Onmogelijk met alleen maar ogen.
Wat een geluk dat jij bent zoals je bent.
En dat we daardoor zo goed bijeen passen
tot een wonderlijk compleet divers
functioneel geheel.*

lesja

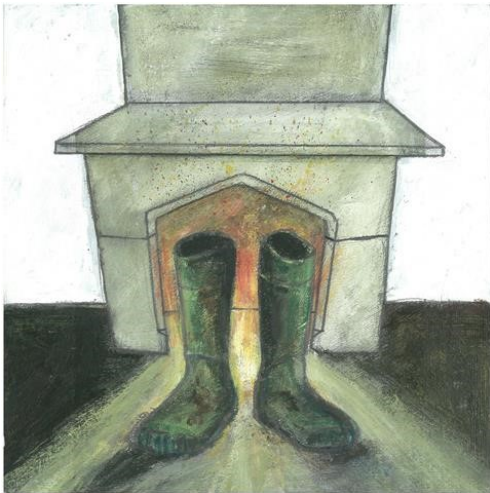

Verwante zolen

Uniciteit in verbondenheid

Je stoute schoenen aantrekken

Rechtvaardigheid

*Als je ellende ziet, of onderdrukking,
als je jammerklachten hoort
en lijden herkent,*

*durf je dan
het geweeeklaag tot je door te laten dringen,
je stoute schoenen aan te trekken
en daarheen te gaan,
af te dalen,
in de modder te gaan staan,*

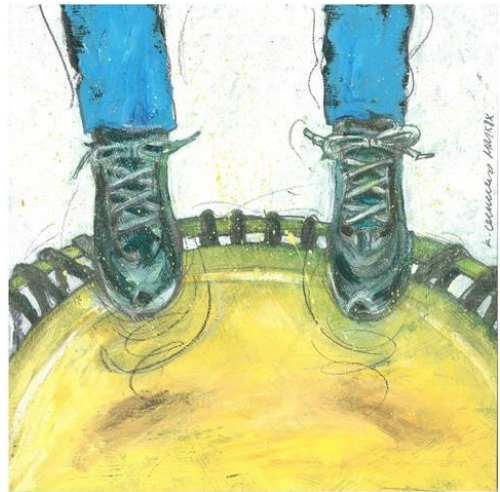
*om bevrijding te brengen,
weg te leiden,
naar goedheid en ruimte,
naar melk en honing?*

*Of denk je dat
er niet genoeg goedheid en ruimte,
melk en honing is
voor iedereen?*

lesja

*Wat niet lukt, lukt nog niet.
Dus blijf niet bij de pakken zitten.
Voel de kracht van een nieuwe ochtend.
Trek je sportschoenen aan.
Veer op.
En sta er ten voeten uit.
Wat gisteren niet lukte,
lukt misschien vandaag wel.
En anders morgen.
Succes!*

lesja

Ten voeten uit

Veerkracht

OP GROTE VOET

GENEROSITEIT

Ik loop op m'n kousen vandaag.

Mensen kijken me na.

*Of ik misschien getikt ben, vragen ze elkaar
- niet aan mij.*

*Maar dat ben ik niet, ik ben zelfs heel
tegenwoordig.*

Collega's spreken me aan.

Of ik niet iets over het hoofd heb gezien?

Neen, zeg ik, ik was net heel alert.

De directeur roept me binnen:

of ik me niet schaam?

Een beetje toch.

*Omdat ik thuis nog 20 paren schoenen heb
om uit te kiezen,
terwijl dat kind in de metro
aan wie ik vanmorgen m'n gympen gaf,
er helemaal geen had.*

lesja

Orde brengen in de chaos, licht scheppen.

Water geven, hemel creëren.

*Land bieden, groen maken, zaad
voortbrengen, vrucht geven.*

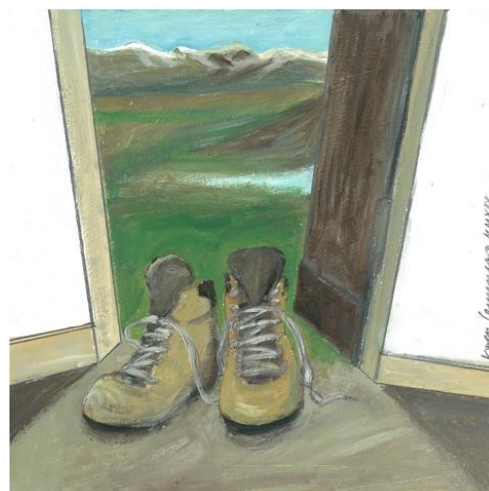
*Stralen als de zon, schijnen als de maan,
fonkelen als de sterren.*

Eten maken, gezelschap zijn.

Als we dat nu eens doen voor elkaar?

Voetje voor voetje, samen op wandel?

lesja

VOETJE VOOR VOETJE

DUURZAAMHEID

Leeftocht is een maandelijkse publicatie van *Katholiek Onderwijs Vlaanderen*.

Leeftocht richt zich tot onderwijsmensen die vandaag leven in een groot netwerk van relaties in een pluriforme samenleving.

Leeftocht spreekt hen aan op de spirit van hun bewogen bezig zijn, in hun persoonlijk leven en in hun professionele engagementen.

Leeftocht laat zich inspireren door Bijbelse verhalen, in het bijzonder door Jezus van Nazareth en mensen die in zijn voetspoor gaan.

Leeftocht denkt na over de **eigen christelijke identiteit** en gaat ook de **verbindende dialoog** aan met andere levensovertuigingen.

Op een kritisch-creatieve en beeldrijke manier **zoekt** Leeftocht naar

- een open en eigentijdse benadering,
- een verkennende en dynamische taal,
- herkenbare voorbeelden, meeslepende ervaringen, sprekende (Bijbel)verhalen,
- sporen van God en het onzegbare Mysterie.

Leeftocht wil onderwijsmensen wakker schudden en confronteren met zichzelf, anderen, de samenleving, God.

Leeftocht nodigt hen in alle vrijheid uit tot bezinning, verdieping, reflectie, uitwisseling én gesprek.

In een wereld van verscheidenheid geeft Leeftocht op die manieren **impulsen** aan de **katholieke dialoogschool**.